

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/8/5/93

**OCENY WPŁYWU KLUCZOWYCH INSTYTUCJI I ORGANIZACJI
ORAZ ICH GŁÓWNYCH PRZEDSTAWICIELI
NA SPRAWY KRAJU**

(STYCZEŃ - GRUDZIEŃ 1992 R.)

Komunikat z badań

Warszawa, styczeń 1993 r.

Spoleczne oceny wpływu głównych instytucji i organizacji oraz ich przedstawicieli na sprawy publiczne były m.in. przedmiotem grudniowego sondażu sondażu CBOS¹.

Respondentom przedstawiono listę, na której znalazły się organy władzy państwowej, organizacje społeczne powołane dla reprezentowania interesów grupowych oraz instytucje i urzędy nie sprawujące władzy i nie uczestniczące w polityce, lecz mające za zadanie służyć zaspokojeniu potrzeb obywateli lub chronieniu interesów państwa. Zadaniem ankietowanych było określenie, czy wpływ wymienionych instytucji, organizacji i osób na to, co się dzieje w kraju jest według nich za duży, taki, jak powinien być czy też za mały.

Respondenci częściej wskazywali na zbyt mały wpływ większości omawianych podmiotów życia społeczno-politycznego na sprawy kraju niż uznawali go za właściwy lub zbyt duży² (tab. 1). Można sądzić, że odzwierciedla to przekonanie, że działające na forum politycznym instytucje nie panują nad tym, co się dzieje w kraju.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (30) zrealizowano w dniach 11-14 grudnia 1992 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1188).

² Respondenci mieli do wyboru pięć kategorii odpowiedzi: "zdecydowanie za duży wpływ", "trochę za duży", "taki, jaki powinien być", "trochę za mały" i "zdecydowanie za mały". Dla wyraźnej prezentacji wyników odpowiedzi pogrupowano w trzy kategorie: za duży wpływ, odpowiedni i za mały.

Tabela 1

w procentach

Oceniane podmioty	Oceny wpływu kluczowych instytucji i organizacji oraz ich głównych przedstawicieli na sprawy kraju (grudzień '92)			
	za duży	odpowiedni	za mały	trudno powiedzieć
Instytucje				
NIK	4	19	53	24
Rzecznik Praw Obywatelskich	3	18	52	27
Władze miasta i gminy	3	24	52	21
Policja	3	37	45	15
Rząd	11	29	41	19
Sejm	24	27	29	20
Senat	24	26	27	23
Wojsko	4	51	25	20
Kościół	59	25	6	10
Organizacje				
NSZZ "Solidarność" RI	10	27	32	31
NSZZ "Solidarność"	17	31	28	24
OPZZ	10	33	27	30
Osobistości				
Premier H. Suchocka	7	37	39	17
Prezydent L. Wałęsa	19	25	38	18
Marszałek Sejmu W. Chrzanowski	15	32	19	34
Oceniane podmioty uporządkowano według malejącego odsetka odpowiedzi "za mały wpływ".				

Pierwsze pozycje wśród instytucji, których wpływ wydawał się większości ankietowanych za mały zajmują: Rzecznik Praw Obywatelskich, NIK oraz władze lokalne. Wskazała na nie ponad połowa ankietowanych. Nieco mniej osób dostrzegало potrebe

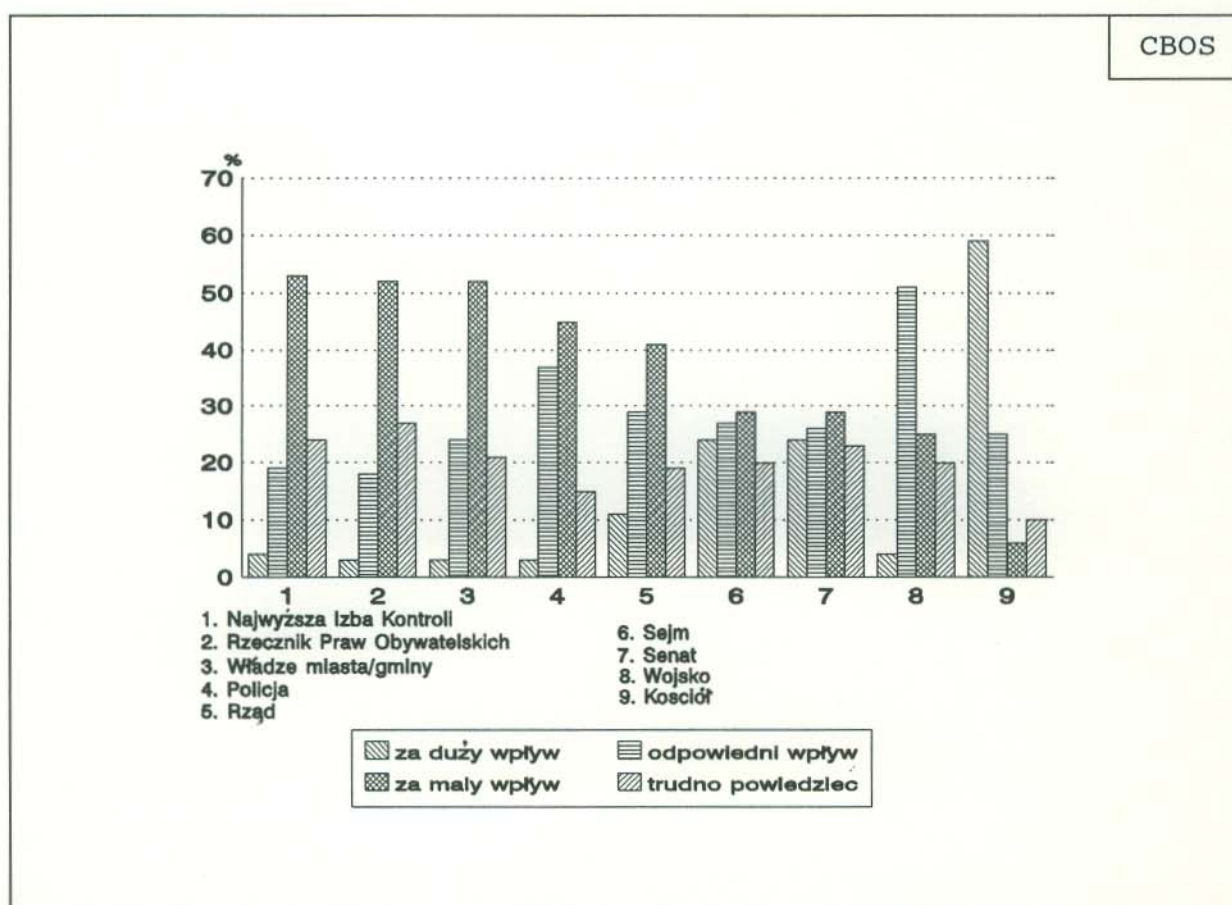
wzmocnienia wpływu policji oraz rządu. Podobnie liczebnie grupy respondentów oczekują zwiększenia wpływu na sprawy kraju rządu i premier Hanny Suchockiej.

Jedyną instytucją, której wpływ na sprawy kraju przeważająca grupa respondentów uznała za właściwy, było wojsko.

Opinie o za dużym wpływie na to, co się dzieje w kraju, dominowały w ocenach roli Kościoła. W ocenach organów władzy państwowej najczęściej opinię taką formułowano w odniesieniu do Sejmu, rządu w przypadku prezydenta i rządu.

Duże zróżnicowanie ocen wystąpiło w poglądach na temat wpływu związków zawodowych.

Oceny wpływu instytucji władzy państwowej na sprawy kraju

Porównanie wyników grudniowego sondażu z danymi uzyskanymi w styczniu '92 i w marcu '92 wskazuje, że w ciągu całego minionego roku w społeczeństwie dominowało przekonanie o potrzebie zwiększenia wpływu rządu na to, co się dzieje w kraju (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Oceny wpływu rządu na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	styczeń '92	marzec '92	grudzień '92
Za duży wpływ	6	11	11
Odpowiedni	28	28	29
Za mały wpływ	51	42	41
Trudno powiedzieć	15	19	19

Zwiększenie roli rządu respondenci najsilniej postulowali w styczniu '92 (51% wskazań). W marcu '92 opinię taką wyraziło już nieco mniej badanych (42%). Oceny wpływu rządu w marcu '92 i w grudniu '92 były prawie identyczne. Można zatem twierdzić, że zmiana rządu nie miała znaczenia dla generalnej oceny wpływów na życie kraju tego organu władzy państwowej.

Za zwiększeniem oddziaływania rządu częściej niż inne grupy społeczno-zawodowe optowali: pracownicy umysłowi niższego szczebla, rolnicy i robotnicy wykwalifikowani³. Oceny respondentów były nieznacznie zróżnicowane ze względu na poziom wykształcenia. Z wyjątkiem osób z wykształceniem wyższym, wzrost poziomu wykształcenia sprzyjał częstszym wskazaniom na zbyt mały wpływ rządu.

³ Zob. tabele aneksowe.

Niewielkiej grupie respondentów (11%) wpływy rządu wydały się zbyt duże. Opinie taką wyrażali najczęściej prywatni przedsiębiorcy oraz bezrobotni.

W ciągu 1992 roku zmieniły się poglądy społeczeństwa na temat wpływu Sejmu i Senatu (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Oceny wpływu parlamentu na sprawy kraju	Wskazania respondentów			
	Sejm		Senat	
	styczeń '92	grudzień '92	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	15	24	17	24
Odpowiedni	32	27	35	26
Za mały wpływ	41	29	29	27
Trudno powiedzieć	12	20	19	23

W grudniowym sondażu odnotowano znacznie mniejszą liczbę zwolenników zwiększenia roli Sejmu niż w styczniu '92. Obecnie prawie równie często wpływ Sejmu na sprawy kraju jest postrzegany jako: zbyt duży, za mały i odpowiedni. Można ponadto zauważyć, że w grupie respondentów oceniających ten wpływ jako zbyt duży częściej niż w styczniu '92 wybierano bardziej radykalną formę odpowiedzi: "zdecydowanie za duży" (w grudniu '92 wskazywał tak prawie co drugi respondent z tej grupy, podczas gdy w styczniu '92 prawie co czwarty). Na zradyzalizowanie opinii i wzrost krytycyzmu mogły mieć wpływ przypadki naruszania dyscypliny parlamentarnej, takie jak głosowanie "na dwie ręce" czy zauważalna podczas transmisji telewizyjnych poselska absencja. Być może społeczeństwo jest też rozczarowane brakiem efektywności w pracach Sejmu - ludzie odnoszą wrażenie, że parlamentarzyści nie zajmują się tym, co jest obecnie dla kraju najważniejsze. Stąd rosnące zniecierpliwienie

pojawiające się wśród respondentów. W grudniowym sondażu wyraz takim emocjom dało 46% ankietowanych, opowiadając się za rozwiązaniem Sejmu i ogłoszeniem nowych wyborów, o ile w najbliższym czasie sytuacja w kraju się nie poprawi. W porównaniu ze styczniem '92 liczba zwolenników takiej opcji wzrosła prawie dwukrotnie.

Z danych socjodemograficznych wynika, że wpływ Sejmu na sytuację w kraju częściej wydawał się za duży osobom na stanowiskach kierowniczych i inteligencji oraz mieszkańcom dużych miast.

Senat jest postrzegany podobnie jak Sejm. Prawie tak samo liczne grupy respondentów twierdziły, że ma on: za mały wpływ, za duży oraz taki, jaki być powinien.

Ponad połowa respondentów wyraża przekonanie, że rola władz lokalnych w życiu kraju jest zbyt mała. Opinia taka utrzymuje się od początku roku (tab. 4).

Tabela 4

w procentach

Oceny wpływu władz lokalnych na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	4	3
Odpowiedni	27	24
Za mały wpływ	51	52
Trudno powiedzieć	18	21

Za wzmocnieniem wpływów częściej opowiadała się młodzież ucząca się, bezrobotni i prywatni przedsiębiorcy.

Działania prezydenta wydają się budzić mniej kontrowersji niż na początku 1992 roku. W styczniu '92 co trzeci respondent uważał, że wpływ L. Wałęsy na sprawy kraju jest za duży, i także co trzeci twierdził, że wpływ ten jest za mały. W grudniowych ocenach wyraźnie już przeważały opinie, że wpływ prezydenta jest zbyt mały i dużo mniej osób niż w styczniu '92 było zdania, że jest on za duży (tab. 5).

Tabela 5

w procentach

Ocena wpływu prezydenta na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	31	19
Odpowiedni wpływ	27	25
Za mały wpływ	33	38
Trudno powiedzieć	9	18

Opinie o wpływie L. Wałęsy wyraźnie różnicuje wiek badanych. W grudniu '92, podobnie jak na początku 1992 r. przekonanie, że wpływ L. Wałęsy jest zbyt duży najczęściej wyrażała ucząca się młodzież i najmłodszy respondenci (do 24 lat). Częstość występowania takiego przekonania malała wraz z wiekiem ankietowanych. Konsekwentni w ocenach działalności prezydenta są też mieszkańcy niektórych regionów. Na zbyt duży wpływ L. Wałęsy częściej wskazywali mieszkańcy województw zachodnich, a więc tam, gdzie zdobył on stosunkowo najmniej głosów w wyborach prezydenckich. Najrzadziej zaś o zbyt dużym wpływie prezydenta mówili mieszkańcy dawnej Galicji, regionu, w którym uzyskał on największe poparcie. Podobnie rzecz ma się w przypadku orientacji politycznej ankietowanych.

Wśród osób deklarujących się jako zwolennicy prawicy przeważał w styczniu '92 i w grudniu '92 pogląd o zbyt małym wpływie prezydenta. Wśród deklarujących się jako osoby o orientacji lewicowej dominowało przekonanie, że wpływ L. Wałęsy jest za duży. Spośród grup zawodowych zwolennikami silnej władzy prezydenckiej okazali się przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy.

Grupa respondentów, którzy wyrazili opinię, że wpływ premier Hanny Suchockiej jest za mały (39%), była prawie tak samo liczna jak tych, którzy postrzegali go jako właściwy (37%). Przekonanych o zbyt dużym wpływie premier Suchockiej było zaledwie 7% ankietowanych (nie miało zdania w tej kwestii 17% respondentów). Z porównania tych ocen z ocenami, jakie uzyskał rząd, może wynikać, że większe nadzieje społeczne wiąże się z osobą pani premier niż z jej rządem.

Za zwiększeniem wpływu Hanny Suchockiej najczęściej opowiadała się młodzież ucząca się, kadra kierownicza i inteligencja oraz prywatni przedsiębiorcy. Za zmniejszeniem wpływu, podobnie jak w przypadku rządu - najczęściej optowali bezrobotni.

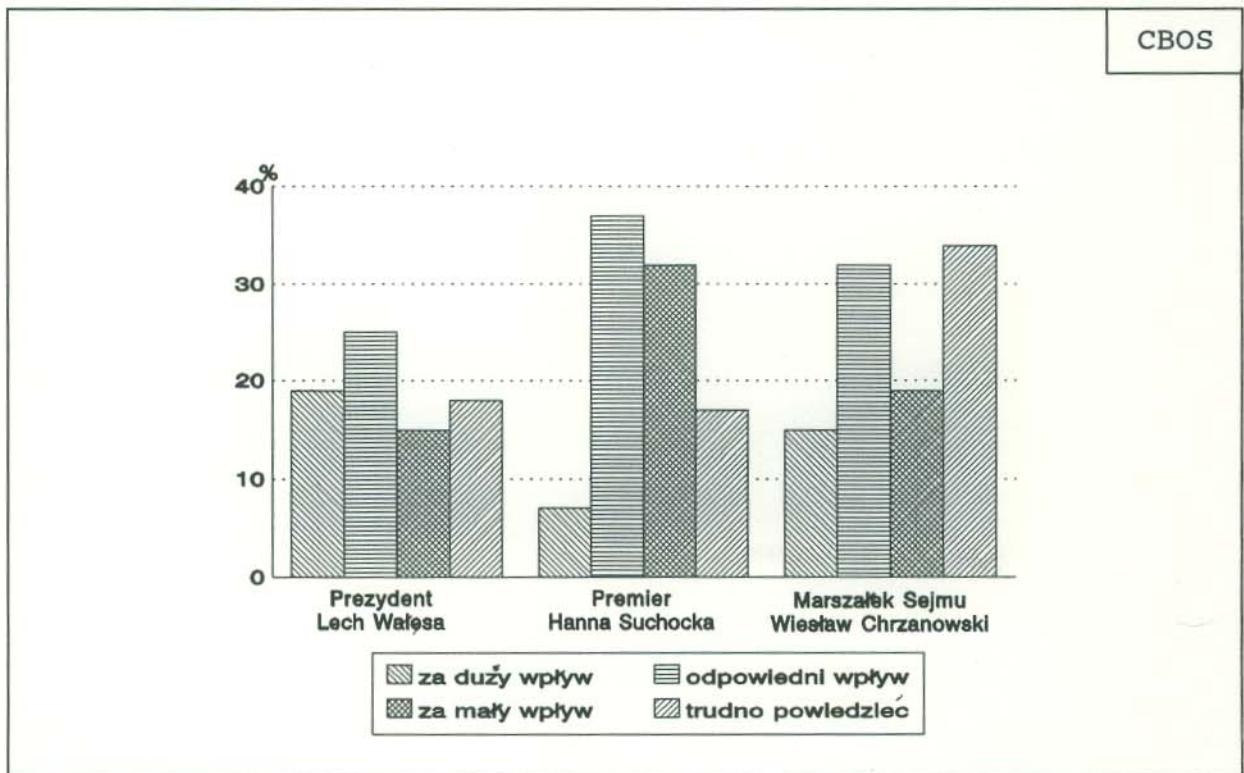
W społecznych opiniach o marszałku Sejmu W. Chrzanowskim dominował pogląd, że jego wpływ na sprawy kraju jest odpowiedni (tab. 6).

Tabela 6

w procentach

Oceny wpływu marszałka Sejmu na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	8	15
Odpowiedni	39	32
Za mały wpływ	12	19
Trudno powiedzieć	41	34

Najliczniejszą kategorię stanowili jednak ci, którzy nie mieli sprecyzowanego zdania. Być może respondentom trudno jest ocenić działalność marszałka Sejmu z powodu zbyt nikłej o niej wiedzy. W porównaniu ze styczniem '92 więcej osób dostrzega obecnie, że ma on za duży wpływ na sprawy kraju, jak i sądzi, że jego wpływ powinien być większy.

Instytucje kontroli władzy oraz ochrony interesów i bezpieczeństwa obywateli

Rzecznik Praw Obywatelskich, Najwyższa Izba Kontroli i policja to instytucje, których wpływ na to, co się dzieje w kraju jest zdaniem większości respondentów zbyt mały. Ocena roli policji jest podobna jak w styczniu '92 (tab. 7), wzrosła natomiast (o sześć punktów procentowych) liczba ankietowanych, którzy postulowali zwiększenie wpływu Rzecznika Praw

Obywatelskich (tab. 8). Odczuwanie przez społeczeństwo silnej potrzeby ochrony praw obywatelskich i zapewnienia większego bezpieczeństwa obywatelom nie jest więc zjawiskiem nowym.

Tabela 7

w procentach

Oceny wpływu policji na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	3	3
Odpowiedni	38	37
Za mały wpływ	47	45
Trudno powiedzieć	12	15

Tabela 8

w procentach

Oceny wpływu Rzecznika Praw Obywatelskich na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	2	3
Odpowiedni	27	18
Za mały wpływ	45	52
Trudno powiedzieć	26	27

W stosunku do marca '92 wyraźnie wzrosły społeczne oczekiwania związane z rolą NIK. W grudniu '92 co drugi ankietowany był zdania, że Najwyższa Izba Kontroli powinna mieć większy wpływ na to, co się dzieje w kraju, podczas gdy w marcu '92 taką opinię wyraziło 41% respondentów (tab. 9).

Tabela 9

w procentach

Oceny wpływu Najwyższej Izby Kontroli na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	marzec '92	grudzień '92
Za duży wpływ	4	4
Odpowiedni	16	19
Za mały wpływ	41	53
Trudno powiedzieć	39	24

Oczekiwania te wydają się być wyrazem odczuwanego przez społeczeństwo deficytu uczciwości, utrzymującego się poczucia zagrożenia przestępstwami gospodarczymi i braku niezależnej kontroli nad przebiegiem i realizacją przebudowy gospodarczej.

Ponieważ znacznie zmalała w stosunku do marca '92 liczba tych, którzy nie potrafili ocenić roli NIK, wydaje się, że owo silne wyrażenie się opcji na rzecz wzmocnienia wpływu Najwyższej Izby Kontroli może mieć związek po prostu z lepszym poinformowaniem społeczeństwa na temat jej funkcjonowania i kompetencji.

Zwiększenie wpływu NIK częściej niż inni postulowali badani na stanowiskach kierowniczych i inteligencja oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla. Częstość występowania tych oczekiwań rośnie wraz z poziomem wykształcenia.

Wojsko pozostaje jedyną instytucją, co do której większość społeczeństwa jest przekonana, że zajmuje właściwe jej miejsce. Sporadycznie tylko wpływ wojska był postrzegany jako za duży, a co czwarty ankietowany był zdania, że rola wojska powinna być większa (tab. 10).

Tabela 10

w procentach

Oceny wpływu wojska na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	2	4
Odpowiedni	53	51
Za mały wpływ	29	25
Trudno powiedzieć	16	20

Oceny wpływu Kościoła na sprawy kraju

Kościół katolicki, zdaniem zdecydowanej większości respondentów, ma za duży wpływ na to, co się dzieje w kraju (tab. 11).

Tabela 11

w procentach

Oceny wpływu Kościoła na sprawy kraju	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	styczeń '92	grudzień '92
Za duży wpływ	73	59
Odpowiedni	20	25
Za mały wpływ	3	6
Trudno powiedzieć	4	10

W porównaniu z danymi uzyskanymi w odpowiedzi na to samo pytanie zadane w styczniu '92, poziom niezadowolenia z wpływów Kościoła ("za duży wpływ") obniżył się jednak o 14 punktów procentowych. Podobną zmianę można odnotować wśród respondentów sądzących, że wpływ ten jest taki, jaki być powinien. W styczniu '92 co piąty Polak był z tego wpływu zadowolony, w grudniu '92 już co czwarty.

Oceny wpływu Kościoła wyraźnie różnicuje wiek respondentów oraz miejsce zamieszkania. Można zauważyć, że im ktoś jest starszy, tym rzadziej postrzega wpływ Kościoła jako za duży, i tym częściej jest nim usatysfakcjonowany. Wśród młodzieży uczącej się - uczniów i studentów - jest powszechne niezadowolenie z wpływów Kościoła: 90% uważa, że ma on wpływ za duży, a tylko 10%, że za mały. Interesująca jest przy tym polaryzacja sądów młodego pokolenia - wśród młodzieży nie było takich, którzy by twierdzili, że wpływ ten jest odpowiedni. Nie było także obojętnych (nie wystąpiła odpowiedź "trudno powiedzieć"). Można wnosić z tego, jak istotny jest problem wpływu Kościoła dla tego środowiska.

Co drugi mieszkaniec wsi uważa, że wpływ Kościoła jest za duży. Im większa jest miejscowość, tym odsetek wyrażających takie przekonanie jest większy - w największych miastach sięga 69% wskazań. Natomiast odwrotnie jest, jeśli chodzi o zadowolonych z obecnego poziomu wpływów Kościoła na sytuację w kraju - w dużych miastach zaledwie co piąty Polak jest takiego zdania, na wsi prawie co trzeci.

Warto zauważyć, że we wszystkich omawianych tu grupach społeczno-zawodowych dominuje przekonanie, że wpływy Kościoła na sprawy kraju są zbyt duże. Jedynie wśród osób praktykujących kilka razy w tygodniu przeważali zadowoleni z wpływu Kościoła na sytuację w kraju (42% wobec 36% uznających go za zbyt duży). Na tym tle interesująco przedstawiają

się oceny respondentów, którzy zadeklarowali się jako wierzący, niezależnie od tego, czy są praktykujący czy nie. Nawet wśród deklarujących głęboką wiarę nieznacznie przeważały głosy krytyczne wobec zakresu wpływu Kościoła. Wśród osób uznających jego wpływ za zbyt duży 19% uważało się za osoby głęboko wierzące, a 77% za "raczej wierzące", podczas gdy niewierzący stanowili tylko 4%. Zatem to intensywność udziału w praktykach religijnych, a nie poczucie, że jest się osobą wierzącą, decyduje o aprobachie zakresu wpływu Kościoła na sprawy kraju.

Spoleczne oceny wpływu związków zawodowych na sprawy kraju

Oceny wpływu NSZZ "Solidarność", OPZZ i NSZZ "Solidarność" RI, były w grudniu '92 mniej jednoznaczne niż na początku 1992 roku. Rzadziej niż w styczniu '92 pojawiały się opinie, że wpływ tych organizacji jest za mały, nieco częściej oceniano go jako odpowiedni. Wyraźnie natomiast wzrosła liczba tych, którzy nie mają zdania w tej sprawie. Grupa ta była prawie tak samo liczna, jak tych, których zdaniem rola związków zawodowych jest zbyt mała (tab. 12).

Tabela 12

w procentach

Oceny wpływu związków zawodowych na sprawy kraju	Wskazania respondentów					
	NSZZ "Solidarność"		OPZZ		NSZZ "Solidarność" RI	
	I '92	XII '92	I '92	XII '92	I '92	XII '92
Za duży wpływ	13	17	9	10	4	10
Odpowiedni	26	31	29	33	22	27
Za mały wpływ	46	28	40	27	52	32
Trudno powiedzieć	15	24	20	30	22	31

W wynikach grudniowego sondażu zwraca uwagę fakt, że ankietowani niemal równie często optowali za zwiększeniem wpływów każdego ze związków. Prawie jednakowa liczba respondentów opowiedziała się za wzmocnieniem oddziaływania OPZZ i "Solidarności" pracowniczej, trochę więcej za zwiększeniem wpływu "Solidarności" RI. Może to świadczyć, że dla wiążących pewne oczekiwania ze sprawną działalnością organizacji związkowych nie ma już większego znaczenia ich rodowód polityczny.

Zarówno w styczniu '92, jak i w grudniu '92, przekonanie, że NSZZ "Solidarność" odgrywa za dużą rolę w sprawach kraju było częściej wyrażane niż w przypadku pozostałych związków. Wiąże się to prawdopodobnie z tym, że w świadomości potocznej "Solidarność" jest również jako związek zawodowy obciążana odpowiedzialnością za rozczarowania "solidarnościowych" rządów i ogólnie złą sytuacją gospodarczą w kraju.

Wymiary postrzegania instytucji i organizacji oraz osobistości życia politycznego

W celu wyodrębnienia głównych sposobów postrzegania przez opinię publiczną analizowanych podmiotów i znalezienia wspólnych elementów ocen, zastosowano analizę czynnikową⁴. Jej wyniki możemy porównać z analizą przeprowadzoną w styczniu '92. Prezydent był wówczas w świadomości społecznej łączony z Kościołem, a nie z pozostałymi organami władzy. Przypomnijmy, że był to okres sporu o kształt rządu między prezydentem, premierem oraz Sejmem.

⁴ Dla zachowania pełnej porównywalności wyników analiz pominięto NIK, poddany ocenie w styczniowym sondażu. Osobna analiza, obejmująca wszystkie podmioty życia społeczno-politycznego oceniane przez respondentów w grudniu, wykazała, że wchodzi on w skład czynnika obejmującego: Rzecznika Praw Obywatelskich, Kościół, władze lokalne, wojsko i policję.

Obecnie wszystkie instytucje władzy centralnej tworzą wspólnie jeden czynnik (tab. 13). Wyniki analizy wskazują, iż społeczeństwo nie postrzega ich jako pozostających ze sobą w konflikcie.

Tabela 13

w procentach

Instytucje, organizacje, osobistości	Czynniki		
	I	II	III
Senat	0,80		
Sejm	0,76		
Rząd	0,66		
Marszałek Sejmu	0,47		
Prezydent	0,47		
Policja		- 0,67	
Rzecznik Praw Obywatelskich		- 0,65	
Kościół		0,60	
Wojsko		- 0,57	
Władze lokalne		- 0,48	
"Solidarność"			- 0,80
"Solidarność" RI			- 0,80
OPZZ			- 0,79
Procent wyjaśnionej wariancji	22,4	13,6	11,7

Analizę czynnikową przeprowadzono metodą oblimin.

Drugi czynnik został utworzony przez instytucje nie zaangażowane bezpośrednio w politykę. Złożyły się na niego: policja, Rzecznik Praw Obywatelskich, Kościół, wojsko oraz władze lokalne. Skupienie instytucji kontroli władzy i obrony praw obywateli - czyli działających w imieniu społeczeństwa i na jego rzecz - oraz Kościoła i władz lokalnych wskazuje, że za kryterium ich oceny przyjęto, iż powinny pełnić służebną funkcję wobec społeczeństwa, reprezentować interesy obywateli i bronić ich. To, że władze lokalne znalazły się w tym czynniku, może świadczyć, że nie są one postrzegane jako organy administracji państwowej, lecz raczej jako ciała samorządowe.

Kościół znalazł się w opozycji do pozostałych instytucji broniących praw obywateli i je reprezentujących. Być może jest to spowodowane faktem, że w sprawie aborcji i związanego z tym referendum Kościół reprezentuje stanowisko bardzo radykalne, często w swej radykalności niezgodne z poglądami większości społeczeństwa.

Kolejny, trzeci czynnik tworzą związki zawodowe: NSZZ "Solidarność", OPZZ oraz "Solidarność" RI. W styczniowym badaniu dość silnie korelowały z tym czynnikiem opinie o Rzeczniku Praw Obywatelskich i władzach lokalnych. Obecnie związki tych instytucji z organizacjami pracowniczymi osłabły.

*

* *

Można zauważyć, że społeczne oczekiwania większego wpływu na sprawy kraju są kierowane przede wszystkim ku tym instytucjom, których działalność nie wiąże się bezpośrednio z polityką.

Opcja na rzecz wzmocnienia roli parlamentu - podstawowej instytucji życia politycznego w systemie demokratycznym - okazywała się w kolejnych miesiącach coraz słabsza. To samo odnosi się do związków zawodowych. Można zatem stwierdzić, że te instytucje przedstawicielskie (stwarzające pole do działalności bezpośrednich reprezentantów obywateli), w ciągu roku raczej rozczarowywały niż satysfakcjonowały.

Od stycznia '92 społeczne postulaty zwiększania wpływu na sprawy publiczne dotyczą przede wszystkim instytucji nie reprezentujących (przynajmniej w założeniu) żadnych interesów grupowych. Przeciwnie, ich działalność jest ukierunkowana na dobro wszystkich obywateli, odwołuje się do zbiorowego poczucia sprawiedliwości i bezpieczeństwa (NIK, policja, Rzecznik Praw Obywatelskich).

A N E K S

Tabela 1 Ocena wpływu rządu na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	29	40	19	1181
Płeć					
Mężczyźni	13	33	43	12	541
Kobiety	10	26	39	25	640
Wiek					
do 24 lat	18	26	38	18	94
25-34	14	32	39	14	208
35-44	12	24	45	19	291
45-54	8	31	46	16	170
55-64	11	34	41	14	177
65 lat i więcej	9	28	33	31	240
Miejsce zamieszkania					
Wies	10	32	40	18	489
Miasto do 20 tys.	5	37	41	17	130
od 21 do 100 tys.	15	20	38	26	214
101-500 tys.	12	29	45	15	215
501 tys. i więcej mieszk.	16	24	38	23	133
Region					
Północny	11	27	45	18	137
Zachodni	15	41	29	15	134
Środkowo-zachodni	13	23	44	19	193
Środkowy	12	23	40	25	196
Wschodni	12	20	43	26	133
Południowo-wschodni	6	29	51	14	195
Południowo-zachodni	13	39	31	17	192
Wykształcenie					
Podstawowe	10	28	36	26	520
Zasadnicze zawodowe	12	31	43	13	282
Średnie	13	25	46	16	304
Wyższe	13	39	39	9	75
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	30	42	13	60
Prac.umysł.niż.szczebla	5	25	52	18	93
Pracownicy fiz.- umysł.	9	35	35	22	55
Robotnicy wykwalifikowani	12	30	49	10	144
Robotnicy niewykwalifik.	11	26	35	27	62
Rolnicy	11	29	46	14	83
Prywatni przedsiębiorcy	21	26	38	15	34
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	10	30	36	24	434
Uczniowie i studenci	15	35	40	10	20
Bezrobotni	20	21	40	18	104
Gospodynie domowe i inni	8	31	40	21	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	12	25	41	21	131
500 tys. - 999 tys.	12	29	37	21	410
1000 tys. - 1499 tys.	11	31	40	18	322
1500 tys. - 1999 tys.	9	27	50	14	161
2000 tys. i powyżej	11	30	41	17	140
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	25	40	22	557
Średnie	10	33	39	18	497
Dobre	10	31	48	11	126
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	43	31	22	116
Raz w tygodniu	11	28	42	18	653
Kilka razy w roku	15	26	41	19	310
W ogóle nie uczestniczy	15	25	37	24	101
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	5	37	46	12	225
Zły kierunek	14	28	39	19	765
Trudno powiedzieć	9	25	39	27	190

Tabela 2 Ocena wpływu Sejmu na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	27	29	20	1182
Płeć					
Mężczyźni	25	33	30	13	542
Kobiety	23	22	29	26	640
Wiek					
do 24 lat	22	28	28	22	94
25-34	29	27	29	14	208
35-44	29	23	30	19	291
45-54	24	27	29	20	170
55-64	19	31	38	13	178
65 lat i więcej	19	28	23	31	240
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	31	29	20	489
Miasto do 20 tys.	22	29	33	15	130
od 21 do 100 tys.	24	22	30	24	214
101-500 tys.	29	26	27	18	215
501 tys. i więcej mieszk.	30	21	28	21	134
Region					
Północny	21	26	35	18	137
Zachodni	23	32	27	18	134
Środkowozachodni	22	29	26	22	193
Środkowy	24	25	32	18	197
Wschodni	22	23	30	25	133
Południowo-wschodni	25	26	31	18	195
Południowo-zachodni	28	28	23	21	192
Wykształcenie					
Podstawowe	21	25	28	25	520
Zasadnicze zawodowe	23	31	31	15	282
Średnie	27	26	29	18	304
Wyższe	34	32	26	8	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	42	27	17	15	60
Prac.umysł.niż.szczebła	28	22	34	16	93
Pracownicy fiz.- umysł.	29	25	31	15	55
Robotnicy wykwalifikowani	28	27	31	14	144
Robotnicy niewykwalifik.	16	31	34	19	62
Rolnicy	24	24	34	18	83
Prywatni przedsiębiorcy	26	23	31	20	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	18	30	28	24	434
Uczniowie i studenci	15	40	30	15	20
Bezrobotni	31	18	29	22	104
Gospodynie domowe i inni	27	27	23	23	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	25	25	30	20	131
500 tys. - 999 tys.	25	24	29	22	410
1000 tys. - 1499 tys.	24	29	28	19	322
1500 tys. - 1999 tys.	20	32	32	15	161
2000 tys. i powyżej	26	27	28	19	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	22	31	22	557
Średnie	21	32	28	19	497
Dobre	32	27	27	14	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	42	23	25	116
Raz w tygodniu	25	26	29	20	653
Kilka razy w roku	28	24	32	16	310
W ogóle nie uczestniczy	23	24	28	25	102
Ocena kier.rozsw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	28	32	27	13	225
Zły kierunek	23	27	31	19	766
Trudno powiedzieć	22	21	26	32	190

Tabela 3. Ocena wpływu Senatu na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	26	27	23	1182
Płeć					
Mężczyźni	26	32	28	15	542
Kobiety	23	21	26	30	640
Wiek					
do 24 lat	24	24	30	21	94
25-34	25	28	33	14	208
35-44	29	22	26	23	291
45-54	25	25	26	24	170
55-64	23	30	29	18	178
65 lat i więcej	19	25	21	35	240
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	29	25	23	489
Miasto do 20 tys.	25	25	28	22	130
od 21 do 100 tys.	22	19	31	28	214
101-500 tys.	26	27	27	20	215
501 tys. i więcej mieszk.	31	22	25	22	134
Region					
Północny	23	24	33	20	137
Zachodni	29	27	22	22	134
Środkowozachodni	23	26	25	25	193
Środkowy	27	20	31	21	197
Wschodni	17	23	32	29	133
Południowo-wschodni	25	28	27	21	195
Południowo-zachodni	24	31	20	24	192
Wykształcenie					
Podstawowe	21	23	25	31	520
Zasadnicze zawodowe	25	30	29	16	282
Średnie	25	27	28	20	304
Wyższe	38	22	30	9	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	22	25	13	60
Prac.umysł.niż.szczebla	24	22	35	19	93
Pracownicy fiz.- umysł.	24	27	31	18	55
Robotnicy wykwalifikowani	25	28	33	15	144
Robotnicy niewykwalifik.	23	24	24	29	62
Rolnicy	27	29	29	16	83
Prywatni przedsiębiorcy	26	23	31	20	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	20	27	24	29	434
Uczniowie i studenci	15	40	30	15	20
Bezrobotni	33	19	23	25	104
Gospodynie domowe i inni	24	27	20	29	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	28	24	25	23	131
500 tys. - 999 tys.	25	24	26	26	410
1000 tys. - 1499 tys.	20	30	28	22	322
1500 tys. - 1999 tys.	20	27	32	21	161
2000 tys. i powyżej	32	23	26	19	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	23	28	25	557
Średnie	24	29	25	22	497
Dobre	26	26	30	18	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	39	23	25	116
Raz w tygodniu	23	25	27	25	653
Kilka razy w roku	30	23	30	18	310
W ogóle nie uczestniczy	29	24	23	25	102
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	24	32	27	16	225
Zły kierunek	26	25	28	22	766
Trudno powiedzieć	17	23	24	36	190

Tabela 4. Ocena wpływu władz lokalnych na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	24	52	21	1181
Płeć					
Mężczyźni	3	26	56	15	541
Kobiety	3	22	49	25	640
Wiek					
do 24 lat	3	21	56	19	94
25-34	4	22	57	18	208
35-44	4	21	59	16	291
45-54	2	27	51	20	170
55-64	5	26	53	16	178
65 lat i więcej	2	25	40	34	239
Miejsce zamieszkania					
Wieś	3	26	52	19	488
Miasto do 20 tys.	6	28	48	18	130
od 21 do 100 tys.	2	24	50	24	214
101-500 tys.	3	19	59	19	215
501 tys. i więcej mieszk.	4	16	54	26	134
Region					
Północny	3	20	59	18	136
Zachodni	4	28	48	20	134
Środkowozachodni	2	27	50	21	193
Środkowy	3	18	56	23	197
Wschodni	3	19	56	23	133
Południowo-wschodni	3	22	54	21	195
Południowo-zachodni	5	31	45	19	192
Wykształcenie					
Podstawowe	3	24	47	27	519
Zasadnicze zawodowe	3	22	58	17	282
Średnie	4	24	57	15	304
Wyższe	5	24	57	14	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	27	53	13	60
Prac.umysł.niż.szczebła	3	24	57	16	93
Pracownicy fiz.- umysł.	2	33	49	16	55
Robotnicy wykwalifikowani	6	21	60	14	144
Robotnicy niewykwalifik.	3	26	42	29	62
Rolnicy	2	28	53	17	83
Prywatni przedsiębiorcy	6	14	63	17	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	3	26	45	26	433
Uczniowie i studenci	0	20	70	10	20
Bezrobotni	6	13	63	18	104
Gospodynie domowe i inni	0	20	57	23	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	2	22	54	21	131
500 tys. - 999 tys.	5	22	51	22	409
1000 tys. - 1499 tys.	3	27	51	20	322
1500 tys. - 1999 tys.	1	27	52	20	161
2000 tys. i powyżej	4	19	60	17	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	21	54	21	556
Średnie	3	26	51	21	497
Dobre	3	27	53	17	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	3	34	38	24	116
Raz w tygodniu	3	25	52	20	652
Kilka razy w roku	2	21	57	20	310
W ogóle nie uczestniczy	8	12	59	22	102
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	2	24	55	19	225
Zły kierunek	4	23	54	19	765
Trudno powiedzieć	3	26	42	29	190

Tabela 5. Ocena wpływu prezydenta L. Wałęsy na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	25	37	18	1188
Płeć					
Mężczyźni	20	29	37	14	543
Kobiety	19	23	38	21	645
Wiek					
do 24 lat	34	23	28	15	94
25-34	24	25	38	14	208
35-44	21	23	38	18	292
45-54	18	25	42	15	172
55-64	16	25	42	17	180
65 lat i więcej	12	29	34	25	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	30	38	16	492
Miasto do 20 tys.	21	24	42	14	132
od 21 do 100 tys.	22	20	35	23	214
101-500 tys.	24	22	37	17	215
501 tys. i więcej mieszk.	18	25	38	19	135
Region					
Północny	23	28	36	13	138
Zachodni	31	34	23	12	135
Środkowozachodni	19	23	36	22	194
Środkowy	21	23	40	16	199
Wschodni	18	14	47	20	133
Południowo-wschodni	11	30	42	17	195
Południowo-zachodni	17	26	36	21	193
Wykształcenie					
Podstawowe	16	27	36	21	524
Zasadnicze zawodowe	23	21	39	17	283
Średnie	21	25	39	14	305
Wyższe	26	29	36	9	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	33	37	8	60
Prac.umysł.niż.szczebla	25	23	32	20	93
Pracownicy fiz.- umysł.	25	18	38	18	55
Robotnicy wykwalifikowani	21	24	43	13	144
Robotnicy niewykwalifik.	21	24	37	18	62
Rolnicy	20	28	34	18	83
Prywatni przedsiębiorcy	14	20	54	11	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	14	28	38	21	438
Uczniowie i studenci	40	10	40	10	20
Bezrobotni	27	25	32	16	105
Gospodynie domowe i inni	19	22	37	22	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	24	29	31	17	131
500 tys. - 999 tys.	19	23	39	18	412
1000 tys. - 1499 tys.	18	24	38	20	323
1500 tys. - 1999 tys.	18	31	36	15	163
2000 tys. i powyżej	21	25	40	15	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	22	22	36	19	557
Średnie	18	29	37	15	503
Dobre	14	24	43	19	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	31	34	23	117
Raz w tygodniu	16	26	40	19	656
Kilka razy w roku	27	22	38	14	311
W ogóle nie uczestniczy	28	27	25	20	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	12	26	47	15	225
Zły kierunek	22	25	36	17	769
Trudno powiedzieć	17	26	32	25	193

Tabela 6. Ocena wpływu premier H. Suchockiej na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	37	39	18	1188
Płeć					
Mężczyźni	7	39	43	11	543
Kobiety	6	35	36	23	645
Wiek					
do 24 lat	6	33	41	19	94
25-34	9	43	37	11	208
35-44	7	34	41	19	292
45-54	6	36	44	13	172
55-64	6	38	44	12	180
65 lat i więcej	4	36	32	28	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	37	38	18	492
Miasto do 20 tys.	2	46	39	12	132
od 21 do 100 tys.	10	29	41	21	214
101-500 tys.	6	39	43	13	215
501 tys. i więcej mieszk.	6	37	34	22	135
Region					
Północny	7	37	42	15	138
Zachodni	10	48	31	12	135
Środkowozachodni	4	31	45	21	194
Środkowy	9	35	37	19	199
Wschodni	8	24	46	22	133
Południowo-wschodni	3	43	37	17	195
Południowo-zachodni	7	40	38	16	193
Wykształcenie					
Podstawowe	6	36	34	24	524
Zasadnicze zawodowe	7	36	42	15	283
Średnie	8	36	44	13	305
Wyższe	4	47	43	5	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	2	45	48	5	60
Prac.umysł.niż.szczębla	9	34	42	15	93
Pracownicy fiz.- umysł.	7	36	40	16	55
Robotnicy wykwalifikowani	8	34	47	12	144
Robotnicy niewykwalifik.	11	37	29	23	62
Rolnicy	6	36	37	20	83
Prywatni przedsiębiorcy	3	34	49	14	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	4	40	36	20	438
Uczniowie i studenci	0	35	55	10	20
Bezrobotni	13	24	44	18	105
Gospodynie domowe i inni	8	37	34	21	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	10	33	34	24	131
500 tys. - 999 tys.	7	37	36	19	412
1000 tys. - 1499 tys.	7	37	41	16	323
1500 tys. - 1999 tys.	4	39	41	16	163
2000 tys. i powyżej	3	38	50	9	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	35	37	20	557
Średnie	5	39	40	16	503
Dobre	4	36	47	13	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	7	32	39	22	117
Raz w tygodniu	6	38	40	17	656
Kilka razy w roku	7	36	40	17	311
W ogóle nie uczestniczy	7	39	34	20	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	4	38	44	14	225
Zły kierunek	8	36	38	18	769
Trudno powiedzieć	5	38	37	20	193

Tabela 7. Ocena wpływu marszałka sejmu W. Chrzanowskiego na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	32	18	35	1188
Płeć					
Mężczyźni	15	38	19	28	543
Kobiety	15	28	18	40	645
Wiek					
do 24 lat	11	32	16	41	94
25-34	16	38	18	28	208
35-44	18	32	19	31	292
45-54	18	30	19	32	172
55-64	15	35	21	28	180
65 lat i więcej	8	27	17	48	241
Miejsce zamieszkania					
Wies	11	32	20	37	492
Miasto do 20 tys.	11	37	17	35	132
od 21 do 100 tys.	19	30	20	31	214
101-500 tys.	16	33	17	35	215
501 tys. i więcej mieszk.	24	31	15	31	135
Region					
Północny	12	38	18	32	138
Zachodni	25	30	13	33	135
Środkowozachodni	15	36	11	38	194
Środkowy	17	30	20	32	199
Wschodni	8	26	28	39	133
Południowo-wschodni	9	32	18	41	195
Południowo-zachodni	19	32	22	26	193
Wykształcenie					
Podstawowe	11	27	19	44	524
Zasadnicze zawodowe	14	38	18	29	283
Średnie	21	34	18	27	305
Wyższe	18	42	18	21	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	40	20	18	60
Prac.umysł.niż.szczebla	23	30	22	26	93
Pracownicy fiz.- umysł.	24	33	24	20	55
Robotnicy wykwalifikowani	19	38	18	25	144
Robotnicy niewykwalifik.	15	24	11	50	62
Rolnicy	14	28	25	33	83
Prywatni przedsiębiorcy	20	40	20	20	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	9	32	19	40	438
Uczniowie i studenci	10	30	20	40	20
Bezrobotni	16	28	15	40	105
Gospodynie domowe i inni	15	29	13	43	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	11	27	20	41	131
500 tys. - 999 tys.	12	32	18	38	412
1000 tys. - 1499 tys.	14	32	19	34	323
1500 tys. - 1999 tys.	21	35	16	27	163
2000 tys. i powyżej	21	34	20	26	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	30	17	38	557
Średnie	15	34	19	31	503
Dobre	14	35	21	29	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	38	21	33	117
Raz w tygodniu	12	33	19	36	656
Kilka razy w roku	19	29	18	34	311
W ogóle nie uczestniczy	27	28	13	31	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	15	36	20	30	225
Zły kierunek	15	33	19	33	769
Trudno powiedzieć	13	25	16	45	193

Tabela 8. Ocena wpływu Rzecznika Praw Obywatelskich na sytuację w kraju: (%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	18	53	27	1188
Płeć					
Mężczyźni	3	19	56	22	543
Kobiety	2	17	50	31	645
Wiek					
do 24 lat	2	19	56	22	94
25-34	3	19	60	18	208
35-44	2	18	58	23	292
45-54	2	19	51	28	172
55-64	2	18	56	24	180
65 lat i więcej	3	16	38	44	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	2	17	44	36	492
Miasto do 20 tys.	2	16	53	28	132
od 21 do 100 tys.	2	15	62	21	214
101-500 tys.	3	25	57	15	215
501 tys.i więcej mieszk.	2	16	62	20	135
Region					
Północny	3	13	59	25	138
Zachodni	0	22	50	28	135
Środkowozachodni	2	20	50	28	194
Środkowy	2	15	57	26	199
Wschodni	2	14	55	29	133
Południowo-wschodni	4	17	45	34	195
Południowo-zachodni	4	22	56	18	193
Wykształcenie					
Podstawowe	2	16	43	39	524
Zasadnicze zawodowe	3	17	59	21	283
Średnie	3	19	61	17	305
Wyższe	0	26	67	7	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	3	23	67	7	60
Prac.umysł.niż.szczebla	0	17	63	19	93
Pracownicy fiz.- umysł.	5	24	58	13	55
Robotnicy wykwalifikowani	3	16	66	15	144
Robotnicy niewykwalifik.	3	21	39	37	62
Rolnicy	2	22	37	39	83
Prywatni przedsiębiorcy	0	17	63	20	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	2	16	47	34	438
Uczniowie i studenci	5	20	70	5	20
Bezrobotni	4	17	55	24	105
Gospodynie domowe i inni	0	17	49	34	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	0	15	48	37	131
500 tys. - 999 tys.	3	18	48	31	412
1000 tys. - 1499 tys.	3	18	55	24	323
1500 tys. - 1999 tys.	3	21	53	22	163
2000 tys. i powyżej	1	18	65	16	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	2	15	52	31	557
Średnie	2	20	53	24	503
Dobre	4	23	55	18	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	4	19	46	31	117
Raz w tygodniu	2	17	53	28	656
Kilka razy w roku	2	19	56	24	311
W ogóle nie uczestniczy	2	18	52	28	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	3	24	50	22	225
Zły kierunek	2	16	57	24	769
Trudno powiedzieć	2	16	38	43	193

Tabela 9 Ocena wpływu NIK na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	19	53	24	1188
Płeć					
Mężczyźni	4	22	55	19	543
Kobiety	3	17	50	29	645
Wiek					
do 24 lat	3	24	51	21	94
25-34	5	22	62	12	208
35-44	7	16	56	21	292
45-54	1	18	56	24	172
55-64	2	19	58	21	180
65 lat i więcej	2	20	35	43	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	2	21	49	28	492
Miasto do 20 tys.	2	18	54	26	132
od 21 do 100 tys.	7	20	53	21	214
101-500 tys.	5	17	58	20	215
501 tys. i więcej mieszk.	6	18	54	22	135
Region					
Północny	3	13	64	20	138
Zachodni	4	20	49	26	135
Środkowo-zachodni	4	18	52	26	194
Środkowy	2	18	54	25	199
Wschodni	5	17	51	26	133
Południowo-wschodni	3	13	54	30	195
Południowo-zachodni	5	33	45	17	193
Wykształcenie					
Podstawowe	2	18	44	35	524
Zasadnicze zawodowe	4	22	56	17	283
Średnie	6	18	61	16	305
Wyższe	7	18	64	11	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	17	67	10	60
Prac. umysł. niż. szczebla	6	18	63	12	93
Pracownicy fiz.- umysł.	11	24	53	13	55
Robotnicy wykwalifikowani	3	21	65	10	144
Robotnicy niewykwalifik.	2	24	44	31	62
Rolnicy	2	19	54	24	83
Prywatni przedsiębiorcy	9	17	54	20	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	2	19	44	35	438
Uczniowie i studenci	5	30	50	15	20
Bezrobotni	6	13	58	23	105
Gospodynie domowe i inni	2	19	49	30	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	3	21	50	26	131
500 tys. - 999 tys.	3	20	49	29	412
1000 tys. - 1499 tys.	4	19	55	21	323
1500 tys. - 1999 tys.	6	16	58	20	163
2000 tys. i powyżej	4	20	57	19	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	17	52	27	557
Średnie	3	21	53	23	503
Dobre	3	24	56	17	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	7	27	40	27	117
Raz w tygodniu	3	19	53	26	656
Kilka razy w roku	3	19	59	19	311
W ogóle nie uczestniczy	8	16	48	28	103
Ocena kier. rozw. syt. w kraju					
Dobry kierunek	4	23	58	16	225
Zły kierunek	4	19	52	24	769
Trudno powiedzieć	1	15	48	36	193

Tabela 10 Ocena wpływu policji na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	37	45	15	1188
Płeć					
Mężczyźni	5	38	47	10	543
Kobiety	3	36	42	19	645
Wiek					
do 24 lat	4	32	53	11	94
25-34	3	39	46	12	208
35-44	4	38	44	14	292
45-54	2	39	44	15	172
55-64	4	34	49	12	180
65 lat i więcej	3	36	38	22	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	4	43	40	13	492
Miasto do 20 tys.	2	35	42	20	132
od 21 do 100 tys.	5	36	41	19	214
101-500 tys.	3	32	56	9	215
501 tys. i więcej mieszk.	1	28	51	20	135
Region					
Północny	5	32	47	16	138
Zachodni	2	49	37	11	135
Środkowozachodni	3	41	40	16	194
Środkowy	2	30	55	13	199
Wschodni	4	41	40	16	133
Południowo-wschodni	3	32	47	18	195
Południowo-zachodni	6	37	43	14	193
Wykształcenie					
Podstawowe	4	36	41	19	524
Zasadnicze zawodowe	3	40	46	11	283
Średnie	3	35	50	12	305
Wyższe	1	41	45	13	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	2	48	40	10	60
Prac.umysł.niż.szczebła	1	39	46	14	93
Pracownicy fiz.- umysł.	7	44	38	11	55
Robotnicy wykwalifikowani	3	26	61	9	144
Robotnicy niewykwalifik.	3	37	45	15	62
Rolnicy	2	45	43	10	83
Prywatni przedsiębiorcy	3	40	34	23	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	3	36	43	18	438
Uczniowie i studenci	0	40	60	0	20
Bezrobotni	6	34	43	17	105
Gospodynie domowe i inni	5	41	34	21	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	7	44	36	14	131
500 tys. - 999 tys.	4	37	43	16	412
1000 tys. - 1499 tys.	2	33	50	15	323
1500 tys. - 1999 tys.	2	42	43	13	163
2000 tys. i powyżej	4	34	49	13	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	37	44	15	557
Średnie	3	35	47	15	503
Dobre	3	43	40	13	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	10	46	26	18	117
Raz w tygodniu	3	39	43	15	656
Kilka razy w roku	3	33	54	11	311
W ogóle nie uczestniczy	5	26	46	23	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	2	44	44	10	225
Zły kierunek	4	36	45	14	769
Trudno powiedzieć	2	31	44	23	193

Tabela 11 Ocena wpływu wojska na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	52	25	20	1188
Płeć					
Mężczyźni	4	56	26	13	543
Kobiety	3	48	24	25	645
Wiek					
do 24 lat	4	52	33	11	94
25-34	3	57	25	15	208
35-44	3	50	28	19	292
45-54	4	55	22	19	172
55-64	3	56	25	17	180
65 lat i więcej	5	44	22	30	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	3	56	25	17	492
Miasto do 20 tys.	2	54	21	24	132
od 21 do 100 tys.	4	46	26	24	214
101-500 tys.	4	52	27	16	215
501 tys. i więcej mieszk.	6	42	28	25	135
Region					
Północny	5	47	30	18	138
Zachodni	3	54	26	16	135
Środkowozachodni	2	63	17	18	194
Środkowy	3	48	29	20	199
Wschodni	2	56	20	22	133
Południowo-wschodni	3	48	27	23	195
Południowo-zachodni	7	47	27	19	193
Wykształcenie					
Podstawowe	4	49	24	24	524
Zasadnicze zawodowe	3	54	28	15	283
Średnie	4	53	27	16	305
Wyższe	1	57	20	22	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	5	62	18	15	60
Prac. umysł. niż. szczebla	1	52	29	18	93
Pracownicy fiz.- umysł.	4	53	27	16	55
Robotnicy wykwalifikowani	6	47	37	10	144
Robotnicy niewykwalifik.	2	50	31	18	62
Rolnicy	2	61	17	19	83
Prywatni przedsiębiorcy	0	51	26	23	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	3	49	24	24	438
Uczniowie i studenci	5	65	25	5	20
Bezrobotni	4	50	27	19	105
Gospodynie domowe i inni	5	52	19	24	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	3	53	24	20	131
500 tys. - 999 tys.	4	50	26	20	412
1000 tys. - 1499 tys.	4	48	28	21	323
1500 tys. - 1999 tys.	3	61	19	16	163
2000 tys. i powyżej	3	55	25	17	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	52	25	20	557
Średnie	4	49	27	20	503
Dobre	2	62	19	17	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	56	15	20	117
Raz w tygodniu	2	53	23	21	656
Kilka razy w roku	3	51	33	14	311
W ogóle nie uczestniczy	5	41	29	25	103
Ocena kier. rozw. syt. w kraju					
Dobry kierunek	4	60	22	15	225
Zły kierunek	3	50	27	19	769
Trudno powiedzieć	3	48	22	27	193

Tabela 12 Ocena wpływu Kościoła na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	25	6	10	1188
Płeć					
Mężczyźni	62	25	6	7	543
Kobiety	57	25	6	13	645
Wiek					
do 24 lat	71	10	10	10	94
25-34	73	18	3	6	208
35-44	65	22	5	8	292
45-54	61	23	5	11	172
55-64	53	33	4	10	180
65 lat i więcej	39	35	8	18	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	52	30	6	11	492
Miasto do 20 tys.	57	29	5	8	132
od 21 do 100 tys.	59	20	7	14	214
101-500 tys.	69	19	4	8	215
501 tys. i więcej mieszk.	69	19	3	9	135
Region					
Północny	66	15	7	12	138
Zachodni	63	28	2	7	135
Środkowo-zachodni	59	26	2	13	194
Środkowy	66	19	8	7	199
Wschodni	48	33	8	11	133
Południowo-wschodni	48	34	7	11	195
Południowo-zachodni	63	20	5	11	193
Wykształcenie					
Podstawowe	48	29	7	16	524
Zasadnicze zawodowe	65	23	5	7	283
Średnie	69	21	5	5	305
Wyższe	71	18	3	8	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	80	15	2	3	60
Prac.umysł.niż.szczebla	73	16	5	5	93
Pracownicy fiz.- umysł.	67	27	2	4	55
Robotnicy wykwalifikowani	70	21	3	6	144
Robotnicy niewykwalifik.	56	21	10	13	62
Rolnicy	52	28	8	12	83
Prywatni przedsiębiorcy	71	17	3	9	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	46	34	6	14	438
Uczniowie i studenci	90	0	10	0	20
Bezrobotni	69	14	6	11	105
Gospodynie domowe i inni	52	26	7	15	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	60	23	8	9	131
500 tys. - 999 tys.	53	27	7	13	412
1000 tys. - 1499 tys.	60	26	6	9	323
1500 tys. - 1999 tys.	62	27	3	7	163
2000 tys. i powyżej	72	16	4	9	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	61	24	5	10	557
Średnie	59	24	6	11	503
Dobre	52	32	6	10	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	36	42	4	17	117
Raz w tygodniu	54	30	6	10	656
Kilka razy w roku	73	14	6	7	311
W ogóle nie uczestniczy	76	9	3	12	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	52	36	4	8	225
Zły kierunek	64	22	5	9	769
Trudno powiedzieć	46	26	8	19	193

Tabela 13 Ocena wpływu NSZZ "Solidarność":

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	31	28	24	1182
Płeć					
Mężczyźni	19	34	30	17	542
Kobiety	16	29	26	30	640
Wiek					
do 24 lat	21	36	24	18	94
25-34	18	37	31	14	208
35-44	20	28	32	20	291
45-54	20	32	24	24	170
55-64	14	28	31	27	178
65 lat i więcej	11	30	22	38	240
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	34	27	24	489
Miasto do 20 tys.	22	32	25	21	130
od 21 do 100 tys.	17	29	29	25	214
101-500 tys.	21	31	27	20	215
501 tys. i więcej mieszk.	15	23	31	31	134
Region					
Północny	15	29	38	18	137
Zachodni	29	30	16	25	134
Środkowozachodni	17	29	31	23	193
Środkowy	13	33	26	28	197
Wschodni	14	28	29	29	133
Południowo-wschodni	14	28	34	24	195
Południowo-zachodni	20	39	21	19	192
Wykształcenie					
Podstawowe	14	27	26	33	520
Zasadnicze zawodowe	18	35	32	15	282
Średnie	19	33	29	18	304
Wyższe	28	38	21	13	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	30	47	12	12	60
Prac.umysł.niż.szczebła	19	32	30	18	93
Pracownicy fiz.- umysł.	24	35	29	13	55
Robotnicy wykwalifikowani	23	29	34	14	144
Robotnicy niewykwalifik.	16	24	32	27	62
Rolnicy	13	31	34	22	83
Prywatni przedsiębiorcy	17	37	23	23	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	12	29	26	33	434
Uczniowie i studenci	30	45	5	20	20
Bezrobotni	18	28	36	18	104
Gospodynie domowe i inni	13	37	27	23	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	16	22	40	22	131
500 tys. - 999 tys.	14	33	29	23	410
1000 tys. - 1499 tys.	17	30	26	27	322
1500 tys. - 1999 tys.	17	32	27	24	161
2000 tys. i powyżej	26	35	19	20	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	15	28	30	27	557
Średnie	18	34	26	22	497
Dobre	20	37	26	17	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	41	22	23	116
Raz w tygodniu	15	29	31	24	653
Kilka razy w roku	21	34	25	21	310
W ogóle nie uczestniczy	20	25	25	31	102
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	16	35	30	19	225
Zły kierunek	19	30	29	23	766
Trudno powiedzieć	12	31	23	35	190

Tabela 14 Ocena wpływu OPZZ na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	33	28	30	1182
Płeć					
Mężczyźni	11	36	29	24	542
Kobiety	9	30	26	35	640
Wiek					
do 24 lat	13	30	26	32	94
25-34	8	41	31	19	208
35-44	11	31	34	24	291
45-54	11	32	28	28	170
55-64	10	33	27	31	178
65 lat i więcej	9	29	18	45	240
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	35	25	32	489
Miasto do 20 tys.	12	33	21	34	130
od 21 do 100 tys.	8	32	36	24	214
101-500 tys.	15	32	27	25	215
501 tys. i więcej mieszk.	13	26	28	32	134
Region					
Północny	8	34	29	29	137
Zachodni	12	39	27	22	134
Środkowozachodni	7	31	35	27	193
Środkowy	13	32	22	33	197
Wschodni	9	29	26	36	133
Południowo-wschodni	9	29	29	33	195
Południowo-zachodni	11	38	26	25	192
Wykształcenie					
Podstawowe	8	29	24	40	520
Zasadnicze zawodowe	9	40	31	21	282
Średnie	14	31	31	23	304
Wyższe	16	38	28	18	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	42	27	17	60
Prac.umysł.niż.szczebła	15	32	31	22	93
Pracownicy fiz.- umysł.	11	42	35	13	55
Robotnicy wykwalifikowani	14	32	36	18	144
Robotnicy niewykwalifik.	5	29	35	31	62
Rolnicy	6	40	22	33	83
Prywatni przedsiębiorcy	3	14	49	34	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	9	31	23	38	434
Uczniowie i studenci	30	35	15	20	20
Bezrobotni	9	30	33	29	104
Gospodynie domowe i inni	8	41	19	33	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	6	31	31	32	131
500 tys. - 999 tys.	11	32	27	31	410
1000 tys. - 1499 tys.	7	33	31	29	322
1500 tys. - 1999 tys.	11	31	29	29	161
2000 tys. i powyżej	18	38	20	24	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	30	28	33	557
Średnie	11	35	28	27	497
Dobre	14	37	25	24	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	42	17	28	116
Raz w tygodniu	10	32	28	30	653
Kilka razy w roku	11	33	30	26	310
W ogóle nie uczestniczy	8	26	27	38	102
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	16	37	20	26	225
Zły kierunek	9	33	31	27	766
Trudno powiedzieć	7	28	21	43	190

Tabela 15. Ocena wpływu NSZZ "Solidarność" RI na sytuację w kraju:

(%)

	za duży	odpowiedni	za mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	27	33	31	1182
Płeć					
Mężczyźni	11	30	37	22	542
Kobiety	9	24	29	38	640
Wiek					
do 24 lat	11	30	33	27	94
25-34	9	32	37	22	208
35-44	11	23	38	28	291
45-54	9	27	30	34	170
55-64	12	24	35	29	178
65 lat i więcej	8	27	23	42	240
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	28	37	27	489
Miasto do 20 tys.	15	25	23	37	130
od 21 do 100 tys.	8	29	33	30	214
101-500 tys.	13	26	31	30	215
501 tys. i więcej mieszk.	11	21	31	37	134
Region					
Północny	11	21	45	23	137
Zachodni	14	25	29	31	134
Środkowozachodni	9	26	32	33	193
Środkowy	10	30	28	31	197
Wschodni	9	20	35	36	133
Południowo-wschodni	7	24	37	32	195
Południowo-zachodni	10	36	27	27	192
Wykształcenie					
Podstawowe	8	25	29	38	520
Zasadnicze zawodowe	9	30	39	22	282
Średnie	13	26	33	28	304
Wyższe	13	29	30	28	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	37	30	20	60
Prac.umysł.niż.szczebła	13	24	32	31	93
Pracownicy fiz.- umysł.	13	35	35	18	55
Robotnicy wykwalifikowani	10	26	40	24	144
Robotnicy niewykwalifik.	10	23	27	40	62
Rolnicy	6	27	45	23	83
Prywatni przedsiębiorcy	6	29	31	34	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	9	26	29	37	434
Uczniowie i studenci	15	45	15	25	20
Bezrobotni	13	17	41	28	104
Gospodynie domowe i inni	8	33	29	30	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	8	23	41	28	131
500 tys. - 999 tys.	10	25	35	30	410
1000 tys. - 1499 tys.	9	28	34	29	322
1500 tys. - 1999 tys.	11	25	29	35	161
2000 tys. i powyżej	14	32	23	31	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	25	35	31	557
Średnie	9	27	33	32	497
Dobre	13	35	25	26	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	37	19	33	116
Raz w tygodniu	10	25	36	29	653
Kilka razy w roku	10	29	32	30	310
W ogóle nie uczestniczy	10	18	29	43	102
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	13	31	30	26	225
Zły kierunek	10	27	35	28	766
Trudno powiedzieć	7	22	25	46	190